

improving the investment climate, shadowing the economy and inflow of foreign investments. An equally important factor in economic growth and the formation of long-term economic equilibrium in the economy is the qualitative structure of investments. As the experience of economically developed countries shows, investing in the development of science, technology, human capital and infrastructure is one of the priority directions of the use of investment potential, which creates the basic foundations of a competitive economy. Unfortunately, in Ukraine during the last decades, these spheres did not pursue the priorities of the state investment policy, which led to a significant technological lag of the vast majority of domestic industries in the world market, a significant loss of human capital and the establishment of a raw material-oriented economy model.

Key words: national economy, investment potential, multiplier of investments, economic growth

Стаття надійшла до редакції: 12.02.2019 р.

УДК 65.012:658.14:330.322

DOI: 10.31359/2312-3427-2019-1-413

І.Б. Шевчук, д-р екон. наук, доцент

orcid.org/0000-0003-4386-3730

ibshevchuk@ukr.net

Львівський національний університет імені Івана Франка

А.В. Шевчук, д-р екон. наук, доцент

orcid.org/0000-0001-5466-5911

Черкаський державний технологічний університет

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ У
РЕГІОНАХ УКРАЇНИ**

Актуальність теми дослідження обумовлена негативним впливом економіко-політичної ситуації в Україні на розвиток малого бізнесу в регіонах та на не виконання малими підприємствами основних

економічних функцій, якими забезпечуються розвиток національної та регіональної економік. Обґрунтована необхідність підсилення організаційного забезпечення інформаційним. Наведено перспективні бізнес-ідеї щодо організації малого бізнесу, який здатний задовольнити вишукані потреби населення регіонів у товарах та послугах. Окреслено напрями економічного забезпечення функціонування і розвитку малих підприємств на рівні регіонів. Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні пропозицій щодо конкретизації заходів по кожному із напрямів економічного забезпечення.

Ключові слова: організаційно-економічне забезпечення, регіон, мале підприємство, особливості, малий бізнес.

Постановка проблеми. Сектор малого підприємництва виконує дуже важливі функції (здатність швидко реагувати на зміни запитів споживачів та заповнювати пустоту у споживчій сфері, створення різноманітних форм конкуренції, низька окупність, мобільність в умовах ринку) як в економіці України, так і в соціально-економічному розвитку її регіонів. Однак для забезпечення їх виконання через нестабільність політичної й економічної ситуації в країні не можливо обійтися без проведення глибоких змін в організаційно-економічних умовах функціонування малих підприємств у регіонах з урахуванням їх територіальної специфіки та особливостей регіонального розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням різних аспектів організаційно-економічного забезпечення діяльності підприємств присвячені наукові роботи багатьох вітчизняних вчених-економістів, серед яких Лакіза В., Кочмарик К. [3, с. 224-229], Львовчкін С., Радіонова Н., Шилова О. [11], Бажанова О. [2, с. 39-42], Мурзабулатова О., Костін Ю. [5, с. 143-154], Семенов В. [7, с. 202-212], Сергєєва О. [8, с. 204-210], Топольницька Т. [10, с. 111-115], Ястремська О., Зеленський М. [12, с. 286-293] та ін. Попри наявність цілої низки наукових праць з даної проблематики, мало вивченим і розробленим є питання виявлення регіональних особливостей організаційно-економічного забезпечення функціонування і розвитку малих підприємств у сучасних умовах господарювання.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в окресленні особливостей організаційно-економічного забезпечення функціонування і розвитку малих підприємств у регіонах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У загальному організаційно-економічне забезпечення функціонування підприємств розглядається як система адаптації суб'єктів підприємництва до умов

зовнішнього середовища, орієнтована на пошук і реалізацію можливостей для забезпечення їх розвитку та виживання у період змін соціально-економічного середовища країни [6]. У зв'язку із чим, організаційно-економічне забезпечення функціонування малих підприємств у регіонах України повинне сприяти прийняттю таких управлінських рішень на різних ієрархічних рівнях, завдяки яким зростатиме значення розвитку малого бізнесу у вирішенні соціально-економічних проблем регіону. Зокрема через формування ними конкурентного середовища у регіоні, створення нових робочих місць, формування середнього класу.

Організаційне забезпечення функціонування і розвитку малих підприємств у регіонах України тісно пов'язане із їх інформаційним забезпеченням. Адже, без володіння релевантною інформацією та формування інформаційних ресурсів не можливо приймати ефективні управлінські рішення, впровадження яких забезпечуватиме конкурентоспроможність та успішну діяльність суб'єктам малого бізнесу в умовах ринкової економіки. Зазначимо, що інформаційне забезпечення діяльності малих підприємств має ґрунтуватися на комплексному використанні методів збору, аналізу, обробки та застосування інформації та її взаємопов'язаних форм, що має сприяти формуванню їх потенційних інформаційних ресурсів.

Доступ до мережі Інтернет відкриває широкі можливості для одержання різноманітної економічної, соціальної, наукової, технологічної та широкого спектру поточної інформації. Зокрема інформації про актуальні бізнес-ідеї для створення та розвитку успішного малого бізнесу, якого не було до того часу ще відкрито у регіоні. Наприклад, це може бути бізнес пов'язаний із [9]:

1) виконанням роботи на дому (вишивання на замовлення, створення оранжерей, реставрація старих фото, виготовлення мила та еко-косметики, виготовлення прикрас, виготовлення ялинкових прикрас та м'яких іграшок, вирощування риби, розведення страусів, виготовлення палет, металевої сітки, паперового одноразового посуду, пошиття одягу для собак, виготовлення меблів для домашніх тварин, виготовлення фотоплакатів, фотомагнітів, фотокниг, розведення тварин, виготовлення кольорового декоративного щебню, каміння, створення інтер'єрних наклейок);

2) продуктами харчування (виробництво 3D-солодощів, оптовий збут їжі, продаж еко-продуктів, відкриття «розумних» ресторанів, виготовлення м'ясних напівфабрикатів, тортів і десертів, сиру, маринадів, варення та закуток, відкриття кав'ярень швидкого обслуговування, фреш-барів, виготовлення лавашів);

3) сферою послуг (догляд за дітьми, послуга за дорученням, весільні консультації, вигулювання тварин, персональний шеф-кухар, допомога в переїзді, догляд за будинком, декорування інтер'єру, утилізація, догляд за акваріумом, тераріумом, реставрація старовинних речей, ремонт одягу, ательє, ремонт взуття, прання, приватний садівник, догляд за технікою, консультант з енергозбереження, репетиторство, послуги дієтолога, видавництво, барбершоп, фотостудія, квест-кімната, хостел, кризовий менеджер, приватний автоінструктор, перегін автотранспорту, прокат велотранспорту, прокат дитячих товарів, манікюрний салон, чищення килимів, масажний салон, прокат дрона, прокат мантій, відновлення подушок, аніматор, фарбування фарбою, що світиться, ремонт внутрішніх приміщень, косметичний ремонт під'їздів, художній розпис, створення тематичних фотозон, відеозйомка та фотозйомка заходів, послуги діджея, екскурсія на сігвеях, квест-тури по місту);

4) Інтернет-роботою (копірайтинг, редагування, консультування з онлайн-продаж, віртуальний помічник, SMM-фахівець, створення сайтів, онлайн-секретар, тестування веб-ресурсів, блогінг, створення інформаційного сайту, тренінги, майстер-класи в Ютуб);

5) організацією курсів, різноманітних служб та шкіл (курси програмування, кулінарні курси, школа танців, SEO-агенство, курси йоги, туристичне агентство, кадрове агентство, кур'єрська служба, курси іноземних мов, рекламне агентство, послуги таксі, клуб настільних ігор, розважальний центр для малюків, школа малювання, школа розвитку дітей, платна риболовля, клуб бейтболу, тренажерний зал, курси екстремального водіння);

б) продажем (Інтернет-магазин, секонд-хенд, антикваріат, хенд-мейд на ярмарках).

Крім того, аналіз Інтернет-ресурсів за допомогою спеціального інструментарію (наприклад, Google Trends) дозволяє встановити у яких регіонах є високий попит на наведені вище товари та послуги у відповідності до пошукових запитів в Інтернеті населення регіону [1].

Слушною є думка В. Ляшенка стосовно того, що економічне забезпечення функціонування і розвитку малих підприємств у регіонах [4] повинне бути спрямоване на:

1) зниження впливу високої вартості кредитних ресурсів для суб'єктів малого і середнього підприємництва та низького рівня фінансово-кредитної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності для реалізації інноваційних проектів. Для цього потрібно активізувати запуск системи гарантування кредитів малим та мікропідприємствам через мережу місцевих фондів підтримки підприємництва або спеціалізованих

гарантійних установ шляхом внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу (зокрема ст. 17 в частині залучення коштів обласних бюджетів);

2) усунення неналежного фінансування місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва через фіксування в Податковому кодексі норми про спрямування 1-2% надходжень коштів від податків малого підприємництва цільовим призначенням на фінансування саме таких програм;

3) усунення зайвого податкового навантаження та збільшення надходжень до місцевих бюджетів. У зв'язку із чим, у рамках реалізації політики децентралізації виникає необхідність у поверненні до попередньої (6-розрядної) шкали спрощеної системи оподаткування малого підприємництва;

4) вирішення масштабних соціально-економічних проблем у регіоні. Наприклад, через військові дії у Луганській та Донецькій областях велика кількість об'єктів житлового фонду та інфраструктури потребують капітального ремонту та оновлення. Внаслідок чого в зазначених областях перспективи для розвитку мають малі підприємства із таких сфер економічної діяльності, як будівництво, промисловість будівельних матеріалів, ремонтні роботи тощо. До заходів, що створюватимуть умови для їх розвитку можна віднести: надання податкових канікул ремонтним та будівельним малим та середнім підприємствам в обсягах робіт, що виконуватимуться за державним (регіональним, місцевим) соціальним замовленням; пільгове кредитування суб'єктів малого бізнесу для придбання матеріалів, техніки, замовлення проектних робіт тощо.

Висновки. Комплексність у забезпеченні організаційними заходами та економічними ресурсами діяльності малих підприємств у регіоні дозволить вирішити низку важливих завдань, пов'язаних із зростанням їх прибутку, результативності діяльності та досягненням вищого рівня конкурентоспроможності. Безумовно дане питання потребує ще вирішення низки проблем як теоретичного, так і практичного характеру, у відповідності до динамічності розвитку інформаційного суспільства, розгортання процесів інформатизації, соціально-економічного зростання регіонів, стабільності й сприятливості середовища країни.

Бібліографічний список.

1. Актуальний бізнес в Україні 2018-2019: ТОП 12 ідей: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lemarbet.com/ua/biznes-v-ukraine/aktualnyj-biznes-v-ukraine-top-7-vostrebovannyh-idej/>

2. Божанова О.В. Організаційно-економічне управління змінами на промисловому підприємстві. / О.В. Божанова. // Національний вісник

Ужгородського національного університету. Серія Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016. – Вип.10. – Ч.1. – С. 39-42.

3. Лакіза В.В. Організаційно-економічне забезпечення функціонування підприємства. / Лакіза В. В. Кочмарик К. Я. // Науковий вісник національного лісотехнічного університету України. – 2011. – Вип. 21.8. – С. 224-229.

4. Ляшенко В. Малий бізнес в Україні: дев'ять порад на виріст. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dsnews.ua/economics/maliy-biznes-v-ukrayini-dev-yat-porad-na-virist-29112018220000>

5. Мурзабулатова О.В. Удосконалення організаційно-економічного забезпечення державно-корпоративного партнерства в системі управління ДКП. / Мурзабулатова О. В., Костін Ю.Д. // Економіка: реалії часу. – 2017. – № 1(29). – С. 143-154.

6. Садеков А.А. Управление предприятием в условиях кризиса: монографія. / Садеков А.А., Цурик В.В. – Донецьк: ДонГУЕТ, 2006. – 178 с.

7. Семенов В.Ф. Поняття і зміст організаційно-економічного забезпечення функціонування готельних підприємств малої місткості. / Семенов В. Ф., Галасюк С. С., Шикіна О. В. // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 10 (172). – С. 202-212.

8. Сергєєва О.Р. Організаційно-економічне забезпечення конкурентоспроможності торговельного підприємства. / Сергєєва О.Р. // Європейський вектор економічного розвитку. – 2014. – №2 (17). – С. 204-210.

9. Топ-120 найперспективніших бізнес-ідей в 2018-2019 році. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://neoseo.com.ua/uk/top-101-samyh-perspektivnyh-biznes-idey-v-2018-godu>

10. Топольницька Т.Б. Формування системи організаційно-економічного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства. / Топольницька Т.Б. // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 2 (19). – С. 111- 115.

11. Шилова О.Ю. Організаційно-економічне забезпечення розвитку підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 “Економіка та управління підприємствами (підприємства металургійного комплексу та машинобудування)” / О.Ю. Шилова. – Донецьк, 2009. – 17 с.

12. Ястремська О.М. Формування організаційного забезпечення процесу впровадження аутсорсингу логістичних функцій на підприємстві. /

Ястремська О.М., Зеленський М.В. // Проблеми економіки. – 2014. – № 3. – С. 286-293.

13. Boshynda I. «Role of the state in the system of regulation of small business in the Transcarpathian region» / M. Stehnei, I. Boshynda, V. Popfalushi // collective monograph: Management mechanisms and development strategies of economic entities in conditions of institutional transformations of the global environment / ISMA University.- Riga, Latvia. 2019.- Vol. 1.- P. 279-288.

14. Stehnei M.I. Modeling of strategic control system in the context of sustainable development of enterprise /M. Stehnei, I. Irtysheva , Y. Boiko // Problems and Perspectives in Management (open-access): journal.– Sumy: LLC "CPC "Business Perspectives", 2017.– Volume 15, Issue 3.– P.212-223.

Шевчук І.Б., Шевчук А.В. Организационно-экономические особенности функционирования и развития малых предприятий в регионах Украины.

Актуальность темы исследования обусловлена негативным влиянием экономико-политической ситуации в Украине на развитие малого бизнеса в регионах и на невыполнение малыми предприятиями основных экономических функций, которыми обеспечиваются развитие национальной и региональной экономик. Обоснована необходимость усиления организационного обеспечения информационной. Приведены перспективные бизнес-идеи по организации малого бизнеса, который способен удовлетворить изысканные потребности населения регионов в товарах и услугах. Определены направления экономического обеспечения функционирования и развития малых предприятий на уровне регионов. Научная новизна исследования заключается в обосновании предложений по конкретизации мероприятий по каждому из направлений экономического обеспечения.

Ключевые слова: организационно-экономическое обеспечение, регион, малое предприятие, особенности, малый бизнес.

Shevchuk Iryna B., Shevchuk Andriy V. Organizational and economic features of functioning and development of small enterprises in the regions of Ukraine.

The relevance of the research topic is due to the negative impact of the economic and political situation in Ukraine on the development of small business in the regions and on the failure of small enterprises to fulfill the basic economic functions that ensure the development of national and regional economies. The small business sector carries out very important functions (the

ability to respond quickly to changes in consumer inquiries and fill the void in the consumer sector, the creation of various forms of competition, low payback, and mobility in market conditions) both in the Ukrainian economy and in the socio-economic development of its regions. However, to ensure their implementation due to the instability of the political and economic situation in the country, it is impossible to do without a profound change in the organizational and economic conditions of the functioning of small enterprises in the regions, taking into account their territorial specifics and features of regional development. The purpose of the article is to determine the features of the organizational and economic support of the functioning and development of small enterprises in the regions of Ukraine. The organizational and economic support of the functioning and development of small enterprises in the regions of Ukraine is investigated. The necessity of strengthening the organizational support of information is grounded. Prospective business ideas on the organization of small business that is able to meet the exquisite needs of the population of the regions in goods and services are presented. The directions of economic support for the functioning and development of small enterprises at the regional level are determined. Complexity in providing organizational measures and economic resources for the activities of small enterprises in the region will allow to solve a number of important tasks connected with the growth of their profit, performance and achievements of a higher level of competitiveness. Undoubtedly, this issue still requires solving a number of problems both theoretical and practical, in line with the dynamism of the development of the information society, the deployment of informatization processes, socio-economic growth of the regions, stability and auspiciousness of the country's environment. The scientific novelty of the research consists in substantiating proposals for specifying measures in each of the areas of economic support. The practical significance lies in the fact that the results of the study can be used in the formation of the organizational economic mechanism for the development of small business in the regions.

Key words: organizational and economic support, region, small enterprise, features, small business.

Стаття надійшла до редакції: 25.02.2019 р.